

Predmet C-694/20**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

21. prosinca 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Grondwettelijk Hof (Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

17. prosinca 2020.

Tužitelji:

Orde van Vlaamse Balies

IG

Belgian Association of Tax Lawyers

CD

JU

Tuženik:

Vlaamse Regering

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak odnosi se na zahtjeve za potpunu ili djelomičnu odgodu i poništenje flamanskog Dekreta od 26. lipnja 2020. o izmjenama Dekreta od 21. lipnja 2013. o administrativnoj suradnji u pogledu obvezne automatske razmjene informacija u području oporezivanja u odnosu na prekogranične aranžmane o kojima se izvješćuje (u daljnjem tekstu: Dekret od 26. lipnja 2020.). Te su zahtjeve, među ostalim, podnijeli Orde van Vlaamse Balies (Udruženje flamanskih odvjetničkih komora) i udruženje „Belgian Association of Tax Lawyers” koje nema pravnu sposobnost.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na sukladnost članka 1. točke 2. Direktive (EU) 2018/822 s člankom 7. (poštovanje privatnog života) i člankom 47. (pravo na pošteno suđenje) Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u mjeri u kojoj se s tim u skladu odvjetnik–posrednik, koji se želi pozvati na profesionalnu tajnu, obvezuje obavijestiti druge uključene posrednike o njihovim obvezama izvješćivanja.

Zahtjev se podnosi u skladu s člankom 267. UFEU-a.

Prethodno pitanje

Povređuju li se člankom 1. točkom 2. Direktive Vijeća (EU) 2018/822 od 25. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2011/16/EU u pogledu obvezne automatske razmjene informacija u području oporezivanja u odnosu na prekogranične aranžmane o kojima se izvješćuje pravo na pošteno suđenje, kao što je zajamčeno člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, i pravo na poštovanje privatnog života, kao što je zajamčeno člankom 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, ako novi članak 8.ab stavak 5., dodan u Direktivu Vijeća 2011/16/EU od 15. veljače 2011. o administrativnoj suradnji u području oporezivanja i stavljanju izvan snage Direktive 77/799/EEZ, predviđa da je, kada država članica poduzme mjere potrebne kako bi se posrednicima omogućilo izuzeće od obveze podnošenja informacija o prekograničnom aranžmanu o kojem se izvješćuje, ako bi se obvezom izvješćivanja prekršila obveza čuvanja profesionalne tajne na temelju nacionalnog prava te države članice, ta država članica dužna obvezati posrednike da bez odgode obavijeste sve druge posrednike, ili ako takvih posrednika nema, relevantnog poreznog obveznika o obvezama izvješćivanja kojima podliježu, ako ta obveza vodi tomu da je odvjetnik koji nastupa kao posrednik obavezan o informacijama za koje sazna u okviru obavljanja ključnih djelatnosti svoje profesije, odnosno obrane ili zastupanja stranke pred sudom i pravnog savjetovanja, kao i izvan sudskog postupka, izvijestiti drugog posrednika koji nije njegova stranka?

Navedene odredbe prava Unije

Povelja Europske unije o temeljnim pravima: članci 7., 8., 20., 21., 47., 48., 49. i 51.

Direktiva Vijeća (EU) 2018/822 od 25. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2011/16/EU u pogledu obvezne automatske razmjene informacija u području oporezivanja u odnosu na prekogranične aranžmane o kojima se izvješćuje, članak 1. točka 2.

Europska konvencija o ljudskim pravima, članci 6. i 8.

Navedene nacionalne odredbe

Ustav: članci 22. i 29.

Dekret od 21. lipnja 2013. o administrativnoj suradnji u području oporezivanja: članci 11/6 i 11/7

Dekret od 26. lipnja 2020. o izmjenama Dekreta od 21. lipnja 2013. o administrativnoj suradnji u pogledu obvezne automatske razmjene informacija u području oporezivanja u odnosu na prekogranične aranžmane o kojima se izvješćuje: članci 14. i 15.

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužbama od 31. kolovoza 2020. i 1. listopada 2020. tužitelji su pred Grondwettelijk Hofom (Ustavni sud, Belgija, u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zatražili potpunu ili djelomičnu odgodu i poništenje Dekreta od 26. lipnja 2020.

Bitna argumentacija stranaka glavnog postupka

- 2 Prema mišljenju tužitelja, člankom 14. Dekreta od 26. lipnja 2020. povređuju se članci 22. i 29. Ustava, eventualno u vezi s člancima 6. i 8. Europske konvencije o ljudskim pravima kao i s člancima 7., 8., 20., 21., 47., 48., 49. i 51. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Tužitelji navode da je odvjetnik-posrednik, koji se želi pozvati na svoju profesionalnu tajnu, u skladu s člankom 11/6 stavkom 1. podstavkom 1. točkom 1. Dekreta od 21. lipnja 2013., koji je dodan člankom 14. Dekreta od 26. lipnja 2020., obavezan druge uključene posrednike u pisanom obliku uz obrazloženje obavijestiti o tome da on ne može ispuniti svoju obvezu izvješćivanja. Taj zahtjev se, smatraju tužitelji, ne može ispuniti, a da se pritom ne povrijedi obveza čuvanja profesionalne tajne. Osim toga, to nije ni potrebno kako bi se osiguralo izvješćivanje o prekograničnim aranžmanima jer stranka, uz pomoć odvjetnika ili bez njegove pomoći, može obavijestiti druge posrednike i od njih zahtijevati da ispune svoju obvezu izvješćivanja.
- 3 Prema mišljenju flamanske vlade, problem ne postoji ako je drugi posrednik, o kojem je u predmetnom dekretu riječ, stranka odvjetnika-posrednika ili ako ga je stranka povezala s odvjetnikom. Ako to nije slučaj i ako odvjetnik ne surađuje s drugim posrednikom, on ni nema nikakva saznanja o njegovom postojanju i obveza izvješćivanja prelazi na poreznog obveznika.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 4 Dekretom od 26. srpnja 2020. u nacionalno pravo prenosi se Direktiva (EU) 2018/822. Iz uvodne izjave 2. te direktive proizlazi da ona predstavlja dio napora Europske unije usmjerenih na olakšavanje porezne transparentnosti na razini Unije. Konkretno, države članice moraju predvidjeti tijelo nadležno za razmjenu

potrebnih informacija među državama članicama o agresivnim poreznim aranžmanima. Kako bi nadležna tijela mogla raspolagati tim informacijama, predmetna direktiva uvodi obvezu izvješćivanja u pogledu potencijalno agresivnih prekograničnih poreznih aranžmana. Obvezu izvješćivanja u prvom redu imaju takozvani posrednici, koji u pravilu sudjeluju u provedbi takvih aranžmana. Međutim, ako takvi posrednici ne postoje, ili se oni mogu pozvati na zakonsku obvezu čuvanja profesionalne tajne, obveza izvješćivanja prebacuje se na poreznog obveznika. Kako bi se navedena obveza izvješćivanja prenijela u pravo Flamanske regije, Dekretom od 26. lipnja 2020. uvode se neke izmjene Dekreta od 21. lipnja 2013.

- 5 Članak 11/6 Dekreta od 21. lipnja 2013., koji je dodan člankom 14. Dekreta od 26. lipnja 2020., određuje odnos obveze izvješćivanja i profesionalne tajne kojom su određeni posrednici vezani. Prema toj odredbi, posrednik koji je obavezan na čuvanje profesionalne tajne izuzima se od te obveze izvješćivanja samo u slučaju ako on, odnosno drugi uključeni posrednik (posrednici), ili ako takvog posrednika (ili takvih posrednika) nema, poreznog obveznika ili porezne obveznike u pisanom obliku i uz obrazloženje obavijesti o tome da on ne može ispuniti svoju obvezu izvješćivanja. Članak 11/6 određuje:

„Stavak 1. Ako je posrednik obavezan čuvati profesionalnu tajnu, on mora

1. drugog posrednika ili druge posrednike u pisanom obliku i uz obrazloženje obavijestiti o tome da on ne može ispuniti obvezu izvješćivanja, tako da ta obveza izvješćivanja automatski obavezuje drugog posrednika ili druge posrednike;

2. – ako nema drugog posrednika – pisanim putem i uz obrazloženje obavijestiti dotičnog poreznog obveznika ili porezne obveznike o njegovoj ili o njihovoj obvezi izvješćivanja.

[...]”

- 6 Profesionalna tajna bitan je sastavni dio prava na poštovanje privatnog života i prava na pošteno suđenje. Prema sudskoj praksi Ustavnog suda, informacije koje odvjetnici o svojim strankama moraju dostaviti nadležnom tijelu zaštićene su profesionalnom tajnom ako se te informacije odnose na djelatnosti koje su obuhvaćene njihovom posebnom zadaćom obrane ili zastupanja pred sudom i pravnim savjetovanjem. Već je puka okolnost da je angažiran odvjetnik zaštićena profesionalnom tajnom. To se osobito odnosi na identitet odvjetnikove stranke. Te informacije koje se u odnosu na nadležno tijelo štite profesionalnom tajnom isto su tako zaštićene i u odnosu na druge aktere, poput primjerice drugih uključenih posrednika. Od pravila profesionalne tajne treba odstupati samo ako je to opravdano važnim razlogom od općeg interesa te je izuzeće od obveze čuvanja profesionalne tajne strogo proporcionalno. Iz parlamentarnog postupka koji je prethodio izradi Dekreta od 26. lipnja 2020. proizlazi da je obveza posrednika, da uz obrazloženje obavijesti druge uključene posrednike o tome da se poziva na obvezu čuvanja profesionalne tajne i stoga neće ispuniti svoju obvezu

izvješćivanja, neophodna kako bi se ispunili zahtjevi Direktive i osiguralo da pozivanje na obvezu čuvanja profesionalne tajne ne sprječava nužno izvješćivanje.

7 Ako se odvjetnik smatra posrednikom u smislu Dekreta od 21. lipnja 2013., njegova je stranka u načelu ili porezni obveznik ili drugi posrednik. Ako je odvjetnikova stranka drugi posrednik, profesionalna tajna ne sprječava odvjetnika u tome da svoju stranku upozori na njegovu obvezu izvješćivanja. Ako je odvjetnikova stranka porezni obveznik te u aranžmanu o kojem se izvješćuje sudjeluju drugi posrednici, iz članka 11/7 Dekreta od 21. lipnja 2013., koji je dodan člankom 15. Dekreta od 26. lipnja 2020., proizlazi da obvezi izvješćivanja svakako podliježu i drugi uključeni posrednici, osim ako oni u pisanom obliku mogu dokazati da je neki drugi posrednik već ispunio obvezu izvješćivanja. Ako ga profesionalna tajna sprječava u tome da drugog posrednika obavijesti o tome da neće ispuniti obvezu izvješćivanja, on tom drugom posredniku pogotovo ne može podnijeti nikakve pisane dokaze o tome da je ispunio svoju obvezu izvješćivanja. U tom slučaju svaki drugi uključeni posrednik automatski ostaje vezan obvezom izvješćivanja. Stoga se postavlja pitanje je li obveza koja je posredniku nametnuta člankom 11/6 stavkom 1. podstavkom 1. točkom 1. Dekreta od 21. lipnja 2013. opravdana važnim razlogom od općeg interesa.

8 U skladu s člankom 2. Dekreta od 26. lipnja 2020., cilj tog dekreta sastoji se u prenošenju Direktive (EU) 2018/822 u nacionalno pravo. Člankom 1. točkom 2. te direktive, Direktivi 2011/16/EU dodaje se članak 8.ab, čiji stavak 5. glasi kako slijedi:

„Svaka država članica može poduzeti mjere koje su potrebne kako bi posrednicima omogućilo izuzeće od obveze podnošenja informacija o prekograničnom aranžmanu o kojem se izvješćuje, ako bi se obvezom izvješćivanja prekršila obveza čuvanja profesionalne tajne na temelju nacionalnog prava te države članice. U takvim okolnostima, svaka država članica poduzima mjere koje su potrebne kako bi se od posrednika zahtijevalo da bez odgode obavijeste sve druge posrednike ili, ako takvih posrednika nema, relevantnog poreznog obveznika o obvezama izvješćivanja kojima podliježu na temelju stavka 6.

Posrednici imaju pravo na izuzeće iz prvog podstavka samo u mjeri u kojoj posluju unutar ograničenja mjerodavnog nacionalnog zakonodavstva kojim se uređuje njihova djelatnost.”

9 Iz toga slijedi da je donositelj dekreta obvezu da posrednik koji se poziva na obvezu čuvanja profesionalne tajne na temelju nacionalnog zakona obavijesti druge posrednike, odnosno poreznog obveznika, o njihovoj obvezi izvješćivanja izveo iz Direktive (EU) 2018/822. Prema mišljenju Ustavnog suda ta se okolnost mora uzeti u obzir prije donošenja odluke o sukladnosti Dekreta s Ustavom. Međutim, Ustavni sud nije ovlašten odlučivati o sukladnosti te direktive s člancima 7. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Budući da zahtjevi za odgodu i poništenje Dekreta od 26. lipnja 2020., kojim se Direktiva (EU)

2018/822 prenosi u nacionalno pravo, dovode u pitanje njegovu valjanost, prvo treba razjasniti pitanje valjanosti te direktive. Stoga je Sudu Europske unije, u skladu s člankom 267. UFEU-a, potrebno uputiti gore navedeno prethodno pitanje.

RADNI DOKUMENT